
Prisma Taalbeheersing

Basisgrammatica Italiaans

Begrijpelijk voor iedereen

drs. Rosanna Colicchia

prisma

Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv, Houten - Antwerpen

Auteur: drs. Rosanna Colicchia
Lay-out: Caroline Torenbeek, Amsterdam
Zetwerk: studio Xammes, Vijfhuizen
Omslagontwerp: Raak Grafisch Ontwerp, Utrecht

ISBN 978 90 00 34311 9
NUR 630

© Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv, Houten – Antwerpen

Eerste druk 2006
Vijfde druk 2014

www.prisma.nl
www.prismawoordenboeken.be
www.unieboekspectrum.nl

Prisma maakt deel uit van Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv
Postbus 97
3990 DB Houten

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 Auteurswet 1912, juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB, Hoofddorp).

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient men zich tot de uitgever te wenden.

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan noch de redactie noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Inhoud

Inleiding	7
Deel 1	
1. Het Italiaanse alfabet en de uitspraak	10
2. De werkwoorden <i>avere</i> (hebben) en <i>essere</i> (zijn), de onvoltooid tegenwoordige tijd	12
3. De onvoltooid tegenwoordige tijd; de regelmatige vervoegingen	14
4. De onvoltooid tegenwoordige tijd; de regelmatige vervoegingen (2)	16
5. De onvoltooid tegenwoordige tijd; de onregelmatige vervoegingen	18
6. Het zelfstandig naamwoord	20
7. Het zelfstandig naamwoord; het meervoud	22
8. Het bepaald lidwoord	24
9. Het onbepaald lidwoord, het delend lidwoord	26
10. Het bijvoeglijk naamwoord	28
11. Getallen; hoofdtelwoorden	30
12. Getallen; rangtelwoorden	32
13. De tijden van de klok	34
14. Bijwoorden	36
15. Aanwijzende voornaamwoorden	38
16. Bezittelijke voornaamwoorden	40
17. Vraagwoorden	42
18. Voorzetsels	44
19. De voltooid tegenwoordige tijd	46
20. De onvoltooid verleden tijd	48
21. De gebiedende wijs	50
22. De toekomstige tijd	52
23. De toekomstige tijd (2)	54
24. Persoonlijke voornaamwoorden als onderwerp	56
25. Persoonlijke voornaamwoorden als lijdend voorwerp	58
26. Persoonlijke voornaamwoorden als meewerkend voorwerp	60
27. Wederkerende werkwoorden	62
28. Betrekkelijke voornaamwoorden	64
29. Onbepaalde voornaamwoorden	66
30. De voorwaardelijke wijs	68
31. De voorwaardelijke wijs (2)	70
Deel 2	
32. De onvoltooid tegenwoordige tijd; de onregelmatige vervoegingen (2)	74
33. Het zelfstandig naamwoord (2)	76
34. Het zelfstandig naamwoord; achtervoegsels	78
35. Het zelfstandig naamwoord; het meervoud (2)	80
36. Het zelfstandig naamwoord; het meervoud (3)	82

37. Het bepaald lidwoord (2)	84
38. Het bepaald lidwoord (3)	86
39. Het bijvoeglijk naamwoord (2)	88
40. Het bijvoeglijk naamwoord (3)	90
41. Het bijvoeglijk naamwoord; de trappen van vergelijking	92
42. Het bijvoeglijk naamwoord; de trappen van vergelijking (2)	94
43. De trappen van vergelijking; di of che	96
44. Getallen; bijzonderheden	98
45. Bijwoorden (2)	100
46. Bijwoorden (3)	102
47. Bijwoorden; de trappen van vergelijking	104
48. Bezittelijke voornaamwoorden (2)	106
49. Voorzetsels; di	108
50. Voorzetsels; a	110
51. Voorzetsels; in	112
52. Voorzetsels; da	114
53. Voorzetsels; su en con	116
54. Voorzetsels; per, tra en fra	118
55. Voorzetsels; overige	120
56. De voltooid tegenwoordige tijd (2)	122
57. De voltooid tegenwoordige tijd (3)	124
58. De onvoltooid verleden tijd (2)	126
59. De gebiedende wijs (2)	128
60. Persoonlijke voornaamwoorden; bijzonderheden	130
61. Passato remoto	132
62. Passato remoto (2)	134
63. De aanvoegende wijs; de regelmatige vervoegingen	136
64. De aanvoegende wijs; de onregelmatige vervoegingen	138
65. De aanvoegende wijs; het gebruik	140
66. De lijdende vorm	142
67. De si-passivante en de si-indefinito	144
68. Het gerundium	146
Woordvolgorde	148
Overzicht grammaticale termen	149
Antwoorden	151
Register	189

Inleiding

Grammatica is de naam voor de verzameling regels achter een taal. Met je moedertaal groei je op, het aanleren van de taal gebeurt vanzelf, pas later leer je de regels die je vertellen hoe de taal in elkaar zit. Bij het aanleren van een nieuwe taal gaat het doorgaans andersom: grammatica is dan een belangrijk onderdeel om een nieuwe taal onder de knie te krijgen. Grammatica gaat altijd over zinnen, een combinatie van woorden die een goed lopend en afgerond geheel vormen. Beheers je de grammatica van een taal dan kun je duidelijker vertellen wat je bedoelt en beter begrijpen wat een ander jou vertelt.

In dit boek maak je geleidelijk kennis met de regels van de Italiaanse taal. Het eerste deel is geschikt voor diegenen die nog geen of een minimale kennis van de Italiaanse taal hebben. De volgorde waarin de regels worden aangeboden is niet willekeurig. Na een uitleg over de uitspraak van de Italiaanse klanken leer je direct het principe achter de werkwoorden in de tegenwoordige tijd. In het Italiaans kun je namelijk al door een werkwoord te vervoegen een volledige zin vormen: *mangi?* (eet je?), *partiamo* (we vertrekken). Het noemen van een onderwerp is vaak niet nodig. Daarna leer je stap voor stap in een praktische volgorde de basisregels van de Italiaanse taal. Daarbij wordt wel uitgegaan van enige grammaticale basiskennis in het algemeen. Als een regel in het Italiaans afwijkt van het Nederlands of omgekeerd dan wordt daar vanzelfsprekend wel aandacht aan besteed.

In het tweede deel wordt een verdieping van de basisstof aangeboden. Daardoor is dit boek ook geschikt voor de (iets) gevorderde student. In deel twee kun je ook een klein aantal nieuwe onderwerpen bestuderen. Ook de stof in dit tweede deel wordt stap voor stap in een praktische volgorde aangeboden. Door deze opzet kun je het boek ook gebruiken als je snel iets wilt controleren of opzoeken.

Vanaf hoofdstuk twee vind je de uitleg van de grammaticaregels per onderwerp steeds op de linkerpagina. Op de rechterpagina staan oefeningen zodat je je kennis kunt testen. Het is aan te raden een woordenboek te gebruiken bij het maken van de oefeningen om woorden die je niet kent op te zoeken. Achter in het boek vind je de antwoorden, zodat je kunt controleren of je de stof goed begrepen hebt. Hierdoor is dit boek ook uitstekend geschikt voor zelfstudie.

Om het boek toegankelijk te houden zijn er nagenoeg geen Italiaanse grammaticale termen gebruikt. Na een kort overzicht van een aantal regels betreffende de woordvolgorde in de Italiaanse zin is er voor diegenen die daar wel in geïnteresseerd zijn op pagina 149 een overzicht opgenomen van alle Nederlandse termen met daarnaast de Italiaanse equivalenten.

Veel leerplezier toegewenst!

Rosanna Colicchia

Deel 1

1 Het Italiaanse alfabet en de uitspraak

Het Italiaanse alfabet heeft 21 letters.

A(a) B(bi) C(ci) D(di) E(e) F(effe) G(gi) H(acca) I(i) L(elle) M(emme) N(enne) O(o)
P(pi) Q(qu) R(erre) S(esse) T(ti) U(u) V(vu/vi) Z(zeta)

De 5 letters die, wel tot het Nederlandse, maar niet tot het Italiaanse alfabet behoren, komen voor in leenwoorden en buitenlandse namen:

J(i lunga) K(kappa) W(doppia vu) X(ics) Y(ipsilon)

De uitspraak van een aantal klinkers en medeklinkers

	klinkt als	voorbeelden
I	ie in tien (nooit als de i in het Ned. ik!) * j bij een onbeklemtoonde i + klinker (de i wordt in dit laatste geval een halfklinker genoemd)	in (in), Milano sedia (stoel)
U	oe in boek w bij een onbeklemtoonde u + klinker	uno (een), tu (jij) buono (goed)

De uitspraak van de overige klinkers levert weinig problemen op.

Wel moet je eraan denken een klinker vóór twee of meer medeklinkers (dus ook vóór een dubbel geschreven medeklinker) en aan het eind van een woord kort uit te spreken.

De e aan het eind van een woord mag nooit dof klinken, zoals in het Nederlandse *de!!*

C	t <i>sj</i> in <i>t<i>sj</i>ilpen</i> vóór een e of i k in alle andere gevallen	cento (honderd), ciao (hoi) come (hoe), Chianti
G	d <i>zj</i> in <i>gin</i> vóór een e of i g in <i>goal</i> in alle andere gevallen	gente (mensen), già (al) prego (alsjeblijft), grande (groot), spaghetti
GLI	lj in <i>miljoen</i> **	figlio (kind, zoon), famiglia
GN	nj in <i>franje</i>	signore (meneer)
H	wordt niet uitgesproken	hotel
L	de Duitse of Franse l	il, salve (hallo)

QU	kw in <i>kwaad</i>	quando (wanneer), qui (hier)
R	een rollende r	birra (bier)
S	z in <i>vazen</i> (stemhebbend) s in <i>stal</i> (stemloos) ***	casa (huis), naso (neus) salve (hallo), festa (feest)
SC	sj in <i>sjaal</i> vóór een e of i * sk in alle andere gevallen	pesce (vis), sci (ski) scusi (pardon), schema
V	w met enige wrijving (nooit als een f!)	vino (wijn)
Z	dz (stemhebbend) ts in <i>poetsen</i> (stemloos) ***	zero (nul) vacanza (vakantie)

* In bepaalde gevallen wordt de i niet uitgesproken., bijv. in *ciao* en *buongiorno*. In deze woorden moeten de c en g uitgesproken worden als tsj en dzj. Als de i hier niet zou staan, zouden de c en g moeten klinken als respectievelijk k en g (zoals in *goal*). De i is hier een hulpmiddel om twee klanken te veranderen en stelt zelf geen klank voor. Ditzelfde kan ook gebeuren na sc: *sciocco* (dom) heeft als uitspraak sjokko.

** Als gli het eind van een woord is (of zelf een woord is), wordt gl uitgesproken als lj en de i als een volwaardige i.

*** Wanneer de s of z stemloos of stemhebbend is, is moeilijk in handige regels te vatten.

Hier moet de praktijk zijn werk doen.

N.B. Dubbele medeklinkers moeten a.h.w. ook dubbel worden uitgesproken, d.w.z. door met enige nadruk deze medeklinker even vast te houden: *birra, sette, otto, adesso, ecco*.

Tot slot nog een opmerking over de klemtoon en de klemtoonaanduiding. Er zijn geen duidelijke regels, maar in het Italiaans valt de klemtoon vaak op de een na laatste lettergreep. Daar waar dat niet het geval is, wordt in dit boekje de klemtoon middels een vetgedrukte of schuingedrukte letter weergegeven: *albero* (boom), **essere** (zijn). In woorden die op -io, -ia, -ii of -ie eindigen wordt deze tweeklank als één lettergreep uitgesproken en valt de klemtoon gewoonlijk op de daaraan voorafgaande lettergreep. Daar waar dit niet het geval is, wordt de klemtoon ook met een vetgedrukte letter weergegeven.: *Lucia*. Als de klemtoon valt op de eindklinker van een woord wordt dat in het Italiaans aangegeven middels een accentteken: *città* (stad).

2 De werkwoorden *essere* (zijn) en *avere* (hebben), de onvoltooid tegenwoordige tijd

<i>essere</i>	<i>zijn</i>	<i>avere</i>	<i>hebben</i>
<i>sono</i>	ik ben	<i>ho</i>	ik heb
<i>sei</i>	jij bent	<i>hai</i>	jij hebt
<i>è</i>	hij/zij is, u bent	<i>ha</i>	hij/zij/u heeft
<i>siamo</i>	wij zijn	<i>abbiamo</i>	wij hebben
<i>siete</i>	jullie zijn	<i>avete</i>	jullie hebben, u heeft
<i>sono</i>	zij zijn	<i>hanno</i>	zij hebben

- ☞ vaak is het in het Italiaans niet nodig om de persoonlijke voornaamwoorden ik, jij, hij, etc. apart bij het werkwoord te vermelden. In hoofdstuk 24 komen we hier nog op terug.
- ☞ de beleefdheidsvorm *u* enkelvoud behoort in het Italiaans in tegenstelling tot in het Nederlands tot de 3^e persoon.
- ☞ de betekenis van de 3^e persoon enkelvoud kan ook nog onpersoonlijk zijn: *è magnifico* - het is prachtig
- ☞ let erop dat de *h* in de vervoeging van het werkwoord *avere* niet wordt uitgesproken
- ☞ de ontkennde vorm krijg je in het Italiaans door *non* vóór het werkwoord te plaatsen: *non sono Maria* - ik ben Maria niet
non ho una bicicletta - ik heb geen fiets
- ☞ de vragende vorm krijg je door de zin vragend uit te spreken, door de intonatie te veranderen. De woordvolgorde blijft gelijk.
Vergelijk: *è olandese - hij/zij is, u bent Nederlander*
è olandese? - is hij/zij, bent u Nederlander?
hanno un gatto - zij hebben een kat
hanno un gatto? - hebben zij een kat?

Een aantal uitdrukkingen in het Italiaans wordt gevormd met het werkwoord *avere*:

avere due anni - twee jaar zijn
avere freddo - het koud hebben
avere caldo - het warm hebben
avere un infarto - een hartaanval krijgen
avere un incidente - een ongeluk krijgen

Oefeningen

1. Zet in het meervoud en vertaal

1. sono -
2. hai -
3. ho -
4. sei -
5. ha -
6. è -

2. Vul de juiste werkwoordsvorm in

1. Buongiorno, (essere, ik) Angela.
2. Non (avere, jij) una macchina?
3. (essere, wij) olandesi.
4. (avere, jullie) caldo?
5. Franco e Roberto, dove (essere, jullie)?
6. (avere, hij) due gatti.
7. Maria, (essere, jij) molto simpatica.
8. (avere, zij meerv.) due biciclette.
9. Marco (essere) italiano.
10. (avere, wij) freddo.
11. Gina e Luisa (essere) a Rotterdam.
12. (avere, ik) ventidue (22) anni.

3. Zet in het enkelvoud in en vertaal

1. abbiamo -
2. siete -
3. sono -
4. hanno -
5. siamo -
6. avete -

3 De onvoltooid tegenwoordige tijd; de regelmatige vervoegingen

In het Italiaans zijn er drie groepen regelmatige werkwoorden: werkwoorden die eindigen op *-are*, *-ere*, *-ire*; deze laatste groep valt uiteen in twee subgroepen. Let goed op hoe de uitgangen achter de stam van het werkwoord worden gevoegd. De stam krijg je door van het hele werkwoord *are*, *ere* en *ire* weg te strepen.

parl-are	spreken	cred-ere	geloven
parl-o	ik spreek	cred-o	ik geloof
parl-i	jij spreekt	cred-i	jij gelooft
parl-a	hij/zij/u spreekt	cred-e	hij/zij/u gelooft
parl-iamo	wij spreken	cred-iamo	wij geloven
parl-ate	jullie spreken, u spreekt	cred-ete	jullie geloven, u gelooft
parl-ano	zij spreken	cred-ono	zij geloven
dorm-ire	slapen	cap-ire	begrijpen
dorm-o	ik slaap	cap-isco	ik begrijp
dorm-i	jij slaapt	cap-isci	jij begrijpt
dorm-e	hij/zij/u slaapt	cap-isce	hij/zij/u begrijpt
dorm-iamo	wij slapen	cap-iamo	wij begrijpen
dorm-ite	jullie slapen, u slaapt	cap-ite	jullie begrijpen, u begrijpt
dorm-ono	zij slapen	cap-iscono	zij begrijpen

- ☞ werkwoorden die tot de groep van *dormire* behoren zijn o.a.:

aprire (openen)	partire (vertrekken)
bollire (koken)	sentire (horen, voelen, ruiken)
divertire (amuseren)	servire (bedienen)
offrire (aanbieden)	vestire (aankleden)

- ☞ werkwoorden die tot de groep van *capire* behoren zijn o.a.:

costruire (bouwen)	preferire (de voorkeur geven aan/liever hebben)
finire (beëindigen)	pulire (schoonmaken)
garantire (garanderen)	sparire (verdwijnen)
guarire (genezen)	spedire (verzenden/versturen)
obbedire (gehoorzamen)	

Enkele voorbeelden:

l'acqua bolle - het water kookt

partiamo domani - we vertrekken morgen

obbedisco Marco - ik gehoorzaam Marco

preferisci una pizza Margherita? - heb je liever een pizza Margherita?

Oefeningen

1. Zet in het meervoud en vertaal

- | | | |
|--------------|---|-------|
| 1. parli | - | |
| 2. apro | - | |
| 3. capisce | - | |
| 4. credi | - | |
| 5. parlo | - | |
| 6. dorme | - | |
| 7. pulisci | - | |
| 8. parla | - | |
| 9. credo | - | |
| 10. parti | - | |
| 11. spedisco | - | |
| 12. crede | - | |

2. Vul de juiste werkwoordsvorm in

- (partire, jullie) domani?
- (pulire, zij meerv.) la macchina.
- (credere, jij) in Dio?
- (costruire, wij) una casa.
- Complimenti, (parlare, u) bene l'inglese.
- (preferire, ik) una pizza ai funghi.

3. Zet in het enkelvoud en vertaal

- | | | |
|---------------|---|-------|
| 1. capite | - | |
| 2. parlano | - | |
| 3. sentiamo | - | |
| 4. credono | - | |
| 5. parlate | - | |
| 6. spariamo | - | |
| 7. dormite | - | |
| 8. servono | - | |
| 9. crediamo | - | |
| 10. finiscono | - | |
| 11. parliamo | - | |
| 12. credete | - | |